

Udviklingsplan
for
Specialområde Autisme
2019-2020

Fakta om Specialområde Autisme

Specialområde Autisme er i dag blandt de største specialområder under psykiatri og socialområdet i Region Midtjylland. Specialområdet har afdelinger i Hinnerup, Hedensted, Horsens, Tørring, Silkeborg, Viborg, Skals, Thorning og Randers. Specialområde Autisme består af i alt 28 afdelinger, herunder konsulentenheden Autismefokus samt en sekretariatsafdeling.

Specialområde Autismes målgruppe er voksne borgere med Autisme Spektrum Forstyrrelser ofte i kombination med andre psykiatriske diagnoser. Det er kendetegnende for borgere med autisme, at de har en anderledes, og ofte forsinket, udvikling inden for områderne socialt samspil, social kommunikation, social forestillingsevne og adfærd og interesser. Samtidig er der store individuelle forskelle, bl.a. intellektuelt og emotionelt. Behovet for støtte spænder derfor vidt.

Med sine ca. 350 borgere fordelt på 28 afdelinger danner Specialområde Autisme rammen om en bred og højt specialiseret vifte af tilbud til voksne med autisme. Tilbud, som dækker beskyttet beskæftigelse, aktivitet og samvær (§§ 103-104), bostøtte (§§ 83-87), midlertidige og længerevarende botilbud (§§ 107-108) samt aflastningstilbud (§ 84).

Specialområde Autisme driver ligeledes undervisnings- og konsulentenheden Autismefokus. Autismefokus tilbyder undervisning og specialiseret pædagogisk og psykologisk rådgivning, vejledning og udredning inden for autismeområdet til specialområdetets medarbejdere, borgere og pårørende samt til kommuner, regioner og andre med det formål at udbrede viden og derved kvalificere indsatsen over for mennesker med autisme.

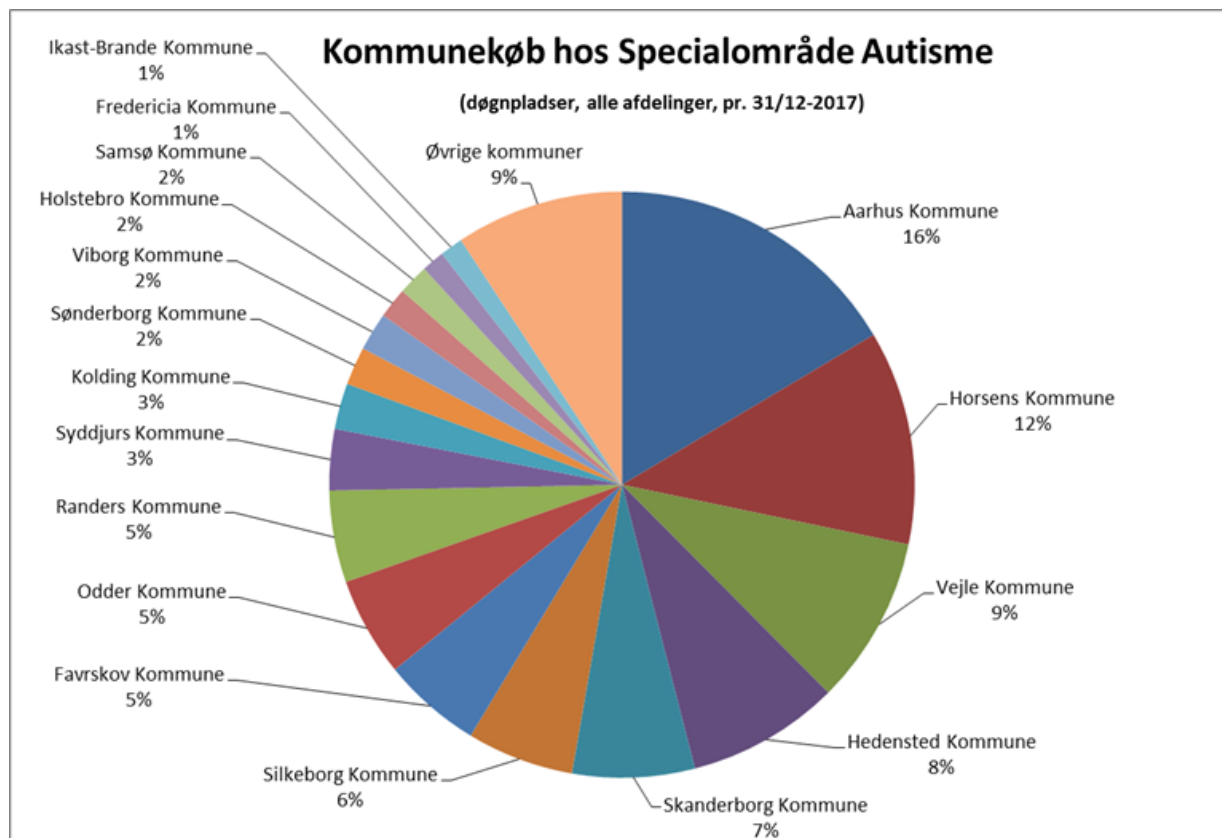
Autismefokus er VISO leverandør og vil også fremadrettet være VISO-leverandør idet Socialstyrelsen efter udbud har udpeget Specialområde Autisme som VISO-leverandør på autismeområdet på baggrund af en vurdering af bedste tilbud i forhold til tildelingskriteriet "bedste forhold mellem pris og kvalitet".

Der henvises i øvrigt til hjemmesiden: <http://www.sau.rm.dk/>

Specialområde Autisme samarbejder med et stort antal køberkommuner. En stor del af kommunerne i Region Midtjylland er aftagere af pladser i Specialområde Autisme. Derudover samarbejder Specialområde Autisme med flere kommuner uden for Region Midtjylland, jf. figur 1.

Omsætningen i Specialområde Autisme er på baggrund af normeringen for 2018 budgetteret til ca. 206 mio. kr.

Figur 1. Fordeling af Specialområde Autismes køberkommuner ift. døgnpladser

Beskrivelse af udviklingen i Specialområde Autisme i 2017 og 2018

Specialområde Autisme er i vækst og har i de senere år oplevet stigende efterspørgsel efter flere og stadig mere specialiserede tilbud til voksne med autisme. Også aktuelt opleves der stor efterspørgsel efter tilbud i regi af Specialområde Autisme. Der er en løbende tilgang af borgere, der har brug for en stadig mere specialiseret indsats. Det har over de senere år ført til etableringen af en række nye tilbud, der henvender sig til hver sin specifikke, afgrænsede målgruppe inden for autismspektret. Specialområdet befinder sig derfor i en stærk udvikling, såvel organisatorisk som fagligt, så der løbende kan ske en tilpasning til den stigende efterspørgsel, og så det er muligt at imødekomme ønsker om mere individualiserede tilbud til målgruppen.

Sideløbende med den organisatoriske udvikling arbejdes der på fortsat at sikre specialområdets medarbejdere et højt fagligt niveau og et fælles grundlag gennem løbende kompetenceudvikling. Således underviser Autismefokus alle specialområdets fastansatte medarbejdere i viden om Autisme Spektrum Forstyrrelser. Dette foregår ved obligatorisk deltagelse i "Autismepiloten", som er en uddannelse til fagpersoner, der samarbejder med voksne med autisme.

For at kunne imødekomme behovet for stadig mere specialiseret støtte til specifikke, afgrænsede målgrupper har Specialområde Autisme desuden udviklet en overbygning til Au-

tismepiloten, som har fået navnet Autismepilot+. På Autismepilot+ er det muligt at specialisere sig inden for autisme og komorbiditet som fx mental retardering, spiseforstyrrelser og selvskaede eller angst, isolation og depression.

Herudover er der et kontinuerligt fokus på medarbejdernes daglige kompetenceudvikling i form af vejledning, undervisning og rådgivning i autisme og forskellige former for komorbiditet.

Fokus og udviklingsmål for 2019 og 2020

I Specialområde Autisme er kerneopgaven "*at tilbyde og videreudvikle de mest optimale rammer for trivsel, udvikling og forandring til voksne med autisme*". For at indfri denne målsætning i en tid præget af stigende og mere kompleks efterspørgsel har Specialområde Autisme i 2017 og 2018 arbejdet med at lokalisere de primære socialpolitiske tendenser, som i øjeblikket og i årene frem har betydning for, hvilke tilbudstyper, der efterspørges. Specialområdet forholder sig aktivt til disse tendenser for også i fremtiden at kunne tilbyde de mest optimale rammer for borgeren og samtidig være en attraktiv samarbejdspartner for kommunerne. Nogle af de stærkeste nuværende tendenser er følgende:

- Styrkelse af vidensbaserede, socialfaglige indsatser
- Fokus på at støtte borgeren til udøvelse af aktivt medborgerskab
- Det er socialt at tænke beskæftigelse: Beskæftigelse som grundlæggende forudsætning for at kunne deltage aktivt i samfundslivet
- Fælles om fremtidens socialpolitik: Større samarbejde mellem organisation og omverden
- Stor stigning i autismeprævalens: Behov for ny- gentænkning af tilbud
- Forventning om udvikling i takst og progression i borgerens udviklingsforløb

Specialområde Autisme har på baggrund af denne lokalisering i løbet af 2018 gennemført et større strategisk arbejde, hvor man har forholdt sig til, hvilke udviklingstiltag, der er behov for at iværksætte på hhv. organisatorisk- og afdelingsniveau for at kunne udvikle og gentænke tilbud, så de imødekommer den formodede efterspørgsel.

På baggrund af ovenstående har Specialområde Autisme igangsat en række udviklingstiltag, som vil blive beskrevet i det nedenstående. Nogle af disse udviklingstiltag har der været arbejdet med i flere år, mens andre vil blive iværksat i løbet af 2019-2020.

Udvikling af fremtidens botilbud

I Specialområde Autisme arbejder vi på flere måder med at udvikle muligheder for, hvordan autistiske mennesker kan leve i og være en del af det omgivende samfund. Vi kalder det at leve 'side om side'. For at indfri dette er der behov for nytænkning ift. boformer til mennesker med særlige behov, som i højere grad end de traditionelle botilbud understøtter, at det er muligt at leve side om side.

Specialområde Autisme deltog i Europæisk Kulturhovedstad 2017 med fokus på understøttende arkitektur og det rummelige samfund. En af aktiviteterne i kulturhovedstadsåret var bl.a. en videreudvikling af Specialområde Autismes AT Home-boligkoncept, som er et nytænkende boligkoncept udviklet til at understøtte muligheden for at leve side om side.

Boligkonceptet blev bl.a. videreudviklet på baggrund af deltagelse i og workshops på RISING Architecture Week og Creativity World Forum.

På baggrund af input fra kulturhovedstadsåret vil Specialområde Autisme i 2019 og 2020 fortsætte arbejdet med udvikling af fremtidens botilbud.

Fasemodellen

Også Fasemodellen er et forsøg på at gentænke det klassiske botilbud, så det i højere grad understøtter muligheden for, at autistiske mennesker kan være en del af det omkringliggende samfund. Formålet med Fasemodellen er at tilbyde rammer, hvori unge mennesker med autisme udvikler kompetencer og selvstændighed, så de på sigt kan flytte i egen bolig med kommunal bostøtte. Fasemodellen tilbyder en specialiseret og udviklingsorienteret helhedsindsats, der tager udgangspunkt i den enkelte borgers forudsætninger, drømme og motivation. Derudover har Fasemodellen tre særlige indsatsområder: Robusthed, selvforståelse og medborgerskab. Fasemodellen er implementeret på vores botilbud Kildegade i Horsens.

Der vil i 2019 og 2020 blive arbejdet på at implementere aspekter af Fasemodellen i andre dele af specialområdet.

Strategi for forskning og udvikling

Specialområde Autisme udarbejdede i 2016 en strategi for forskning og udvikling i specialområdet. Aktuelt ser vi et behov for at udvikle ny viden på særligt fire områder: (1) Kvinder med autisme og spiseforstyrrelser, (2) Sociale relationer blandt ældre med autisme (3) Sociale veje og vildveje, og (4) Den gode søvn

Kvinder med autisme og spiseforstyrrelser

Forskningsmæssigt er der identificeret en sammenhæng mellem autisme og spiseforstyrrelse. Derfor har vi i 2016-2017 gennemført et større vidensprojekt, som belyser tre hovedspørgsmål: (1) Hvilken eksisterende viden findes om kombinationen af autisme og spiseforstyrrelser? (2) Hvordan identificerer man denne målgruppe? (3) Hvilke problemstillinger er særlige for kvinder med autisme og spiseforstyrrelser?

I løbet af 2018 og 2019 vil der blive arbejdet målrettet med formidling af resultater både internt og eksternt.

Relationsdannelse hos ældre med autisme – en fortsættelse af GAU-netværket

Specialområde Autisme har siden 2014 sammen med fem andre autismetilbud deltaget i et videnskabsnært netværk om gerontologi og autisme (GAU-netværket). Her har det vist sig, at livskvalitet og sociale relationer hænger uløseligt sammen. GAU-netværket ønsker derfor at fortsætte sit arbejde med følgende formål for øje: (1) At opnå ny praksisnær viden om, hvad ældre borgere med autisme og kognitiv funktionsnedsættelse ønsker i forhold til relationer i deres liv, (2) At udvikle ny praksisnær viden om, hvordan medarbejderne bedst muligt på baggrund af borgerens ønsker faciliterer relationsdannelse til andre ikke-betalte relationer og øget medborgerskab med fokus på at opretholde livskvaliteten og (3) At udvikle praksisnære metoder til at støtte den enkelte borger i relationsdannelse og aktivt medborgerskab.

Projektet forventes at blive igangsat i 2019.

Sociale veje og "vildveje"

En del af de unge voksne, der indskrives i Specialområde Autismes bo- eller beskæftigelsestilbud har gjort sig så negative erfaringer i forskellige sociale sammenhænge, at de ikke ønsker eller magter at være en del af det sociale liv. Vi har derfor igangsat et projekt, hvis formål er følgende: (1) At opnå ny viden om autistiske menneskers egne ønsker og tanker om det sociale liv, (2) at opnå ny praksisnær viden om, hvordan vi bedst understøtter aktiv og meningsfuld samfundsdeltagelse og et godt livsforløb for mennesker med autisme ift. det sociale liv og (3) at opnå ny praksisnær viden om, hvordan vi bedst muligt samarbejder og støtter mennesker med autisme, som oplever social isolation og/eller ensomhed

Projektet er indledt i 2017 og forventes at fortsætte i 2018-2020.

Den gode søvn

Mellem 40 % og 80 % af mennesker med autisme oplever søvnproblemer. En lav søvnkvalitet påvirker vores helbred negativt og er en bremsekæde for udvikling og trivsel. Derfor har Specialområde Autisme iværksat et ambitiøst projekt, som dels skal styrke medarbejdernes viden om søvnproblemer hos borgere med autisme og dels skal bidrage til ny viden på området. Formålet er, at flere borgere i Specialområde Autisme skal opnå bedre søvn og derved styrket trivsel og livskvalitet – og derved får lettere ved at blive motiverede til uddannelse og beskæftigelse.

Projektet er påbegyndt i 2017 og forventes at fortsætte i 2018-2020.

Videreudvikling af uddannelses- og beskæftigelsestilbud

Inklusion på arbejdsmarkedet og i uddannelsessystemet er et vigtigt element i at have et godt liv. Specialområde Autisme videreudvikler derfor kontinuerligt vores uddannelses- og beskæftigelsestilbud så vi har netop den vifte af tilbud, der skal til for at understøtte borgernes tilknytning til uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet.

Boostcamp: Et højskolelignende tilbud for unge voksne med autisme

I Specialområde Autisme oplever vi en stigende efterspørgsel på tidsbegrænsede tilbud målrettet normalt- til højtbegavede unge voksne med autisme, som er på kanten af eller uden for arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet. Vi har på baggrund af dette etableret et højskolelignende tilbud, som vi kalder en "Boostcamp".

Boostcampen er bygget op om højmotiverende linjefag og fokus på medborgerskab og robusthed, hvor de unge lærer nye strategier, som bringer dem et skridt nærmere et selvstændigt liv som aktive medborgere. Boostcampen er Specialområde Autismes bud på, hvordan vi med en kort, social indsats kan give de unge et meningsfuldt og positivt skub, som kan bidrage til at afhjælpe isolation samt øge de unges motivation for og parathed til uddannelse og arbejdsmarked.

Videreudvikling af tilbudstypen fortsættes i 2018 og 2019.

Autismepilot+

Autismepiloten er en uddannelse med fokus på grundlæggende autismeviden og –forståelse. Som beskrevet i det indledende er der i 2017 udviklet en overbygning til Autismepiloten, der bygger videre på den grundviden, medarbejderne i specialområdet samt ek-

sterne kursister har fået på Autismepiloten. Overbygningen skal bl.a. imødekomme et behov for opkvalificering i forhold til autisme og komorbiditet som fx udviklingshæmning, angst, depression, selvskaade og spiseforstyrrelser. Det første undervisningsforløb er påbegyndt ultimo 2017 og udviklingen af kurset fortsætter i 2018 og 2019.

Autismepilot - målrettet børn

I Specialområde Autisme modtager vi et stigende antal henvendelser fra skoler, der ønsker at give deres medarbejdere en Autismepilotuddannelse. I løbet af 2016 og 2017 har vi derfor videreudviklet vores uddannelse, Autismepiloten, så vi fra efteråret 2017 har kunnet tilbyde en uddannelse, der er målrettet professionelle, der samarbejder med børn og unge med autisme. Udviklingen er sket i samarbejde med en større specialskole for målgruppen, og tager udgangspunkt i den nuværende Autismepilots indhold, struktur og fokus på praksisimplementering.

Resultatdokumentation

I Specialområde Autisme vil vi være skarpe på forholdet mellem indsats og resultat. Vi har derfor i perioden 2015-2017 arbejdet målrettet med udvikling og implementering af en fælles model for resultatdokumentation. Arbejdet med resultatdokumentation skal understøtte en målrettet og reflektiv pædagogisk indsats til gavn for borgerne og for den faglige udvikling i specialområdet som helhed.

Alle medarbejdere har deltaget i et firedages seminar i resultatdokumentation, og modellen er i foråret 2017 implementeret på alle bo- og beskæftigelsestilbud. I 2019 og 2020 fortætter arbejdet med resultatdokumentation i form af evaluering og eventuelle tilpasninger af modellen.

SharePlan

SharePlan er et digitalt arbejds- og støtteredskab til gavn for både borgere, pårørende og medarbejdere. I takt med indtoget af flere digitale værktøjer på det sociale område er der et stigende behov for systematisering og samling af værktøjerne.

SharePlan indeholder netop muligheden for at samle en række af de digitale værktøjer. Dermed virker SharePlan både som et støtteværktøj for borgerne, et planlægningsværktøj for medarbejderne og et informationsværktøj på afdelingerne. Konkret tilbyder SharePlan et smartere alternativ til whiteboards og ringbind gennem en brugervenlig og mobil it-plattform. Derudover muliggør SharePlan, at personalets planlægning kan interagere med borgernes dagsprogrammer og afdelingernes infoskærme.

Projektet er under fortsat udvikling, og implementeringen på specialområdets afdelinger fortsætter fremadrettet med løbende undervisning, feedback og videreudvikling.